

Czwartek, 6 października 2022 r.

P9_TA(2022)0349

Sytuacja w zakresie praw człowieka na Haiti, w szczególności w związku z przemocą gangów

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 6 października 2022 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka na Haiti, w szczególności w związku z przemocą gangów (2022/2856(RSP))

(2023/C 132/08)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Haiti, w szczególności rezolucję z 20 maja 2021 r. w sprawie sytuacji na Haiti ⁽¹⁾,
- uwzględniając wyniki powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka, przeprowadzonego przez Radę Praw Człowieka ONZ w odniesieniu do Haiti i przyjętego 4 lipca 2022 r.,
- uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2645 (2022) z 15 lipca 2022 r.,
- uwzględniając sprawozdania Biura ONZ ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej z 2022 r. dotyczące Haiti, a w szczególności sprawozdanie z 23 września 2022 r. w sprawie wpływu niepokojów społecznych na sytuację humanitarną,
- uwzględniając przemówienie wygłoszone 24 września 2022 r. przez ministra spraw zagranicznych Jeana Victora Généusa podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ,
- uwzględniając sprawozdanie Sekretarza Generalnego ONZ z 15 lutego 2022 r. w sprawie Zintegrowanego Biura ONZ na Haiti,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka z 10 grudnia 1948 r.,
- uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych z 16 grudnia 1966 r.,
- uwzględniając Konwencję z 18 grudnia 1979 r. w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet,
- uwzględniając Amerykańską Konwencję Praw Człowieka z 22 listopada 1969 r.,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach dziecka z 20 listopada 1989 r. i załączone do niej trzy protokoły fakultatywne,
- uwzględniając podstawowe zasady ONZ z 6 września 1985 r. dotyczące niezawisłości sądownictwa,
- uwzględniając Powszechną Kartę Sędziego z 17 listopada 1999 r. oraz Statut Sędziego Iberoamerykańskiego z maja 2001 r.,
- uwzględniając Umowę o partnerstwie między członkami grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku z jednej strony a Wspólnotą Europejską i jej Państwami Członkowskimi z drugiej strony, podpisaną w Kotonu 23 czerwca 2000 r. ⁽²⁾ (umowa z Kotonu),
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji i wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa zatytułowany „Wspólna strategia partnerstwa UE–Karaiby” z 26 czerwca 2012 r. (JOIN(2012)0018),
- uwzględniając Umowę o partnerstwie gospodarczym między państwami CARIFORUM z jednej strony a Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi z drugiej strony ⁽³⁾,
- uwzględniając Konstytucję Republiki Haiti z 1987 r.,
- uwzględniając art. 144 ust. 5 i art. 132 ust. 4 Regulaminu,

⁽¹⁾ Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 161.

⁽²⁾ Dz.U. L 317 z 15.12.2000, s. 3.

⁽³⁾ Dz.U. L 289 z 30.10.2008, s. 3.

Czwartek, 6 października 2022 r.

- A. mając na uwadze, że w ostatnich latach sytuacja humanitarna na Haiti stale się pogarsza z uwagi na utrzymujący się brak bezpieczeństwa w kraju; mając na uwadze, że od czasu zabójstwa prezydenta Jovenela Moïse'a w lipcu 2021 r. gangi drastycznie zdobyły większą władzę i wywołują wszechobecne poczucie braku bezpieczeństwa wśród ludności Haiti; mając na uwadze, że nasilająca się przemoc i eskalacja naruszeń praw człowieka dotyczą 1,5 mln osób i spowodowały wewnętrzne przesiedlenie kolejnych 19 000 osób, a 1,1 mln osób potrzebuje pomocy; mając na uwadze, że ten kryzys społeczno-polityczny i gospodarczy przekształca się – przy ogólnym braku bezpieczeństwa i kryzysie wywołanym przez gangi – w katastrofę humanitarną; mając na uwadze doniesienia o wzroście liczby aktów przemocy ze strony oficjalnych sił policyjnych;
- B. mając na uwadze, że 11 września 2022 r. rząd Haiti zapowiedział, że zmniejszy dotacje do paliw o około 400 mln USD, aby zwiększyć środki na programy socjalne, co doprowadziło do nasilenia niepokoїв i sojuszy gangów, które przejęły kontrolę nad kluczową infrastrukturą; mając na uwadze, że Haiti od miesięcy boryka się z niedoborem benzyny; mając na uwadze, że dostęp do terminalu naftowego w Varreux, w którym składowane jest 70 % zapasów, znajduje się w rękach uzbrojonych gangów; mając na uwadze, że prawie 86 % energii elektrycznej produkowanej w kraju pochodzi z produktów naftowych; mając na uwadze, że szpitale i placówki zdrowia musiały ograniczyć działalność, a nawet jej zaprzestać z powodu braków;
- C. mając na uwadze, że na Haiti działa aż 200 gangów (w tym w Port-au-Prince), które kontrolują kluczowe porty i drogi; mając na uwadze, że gangi te – z których niektóre powiązane są z podmiotami państwowymi i mają domniemane powiązania z politykami – grożą destabilizacją rządu, gdyż dysponują większymi zasobami i większą ilością broni; mając na uwadze, że niektórzy haitańscy politycy i czołowi biznesmeni przekazują rzekomo pieniądze i broń gangom i innym grupom przestępczym w zamian za tłumienie protestów antyrządowych; mając na uwadze, że gangi sprawują władzę i kontrolę nad terytorium, dostępem do paliwa i dostarczaniem pomocy humanitarnej, podważając władzę haitańskiej policji krajowej i innych instytucji państwowych oraz utrudniając policji krajowej zwalczanie handlu narkotykami i innych przestępstw;
- D. mając na uwadze, że według Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka od stycznia do końca czerwca 2022 r. w Port-au-Prince popełniono 934 morderstwa, ranne zostały 684 osoby i doszło do 680 porwań; mając na uwadze, że w lipcu 2022 r. fala przemocy ze strony gangów doprowadziła do ponad 470 zabójstw, z czego prawie połowa miała miejsce w dzielnicy Cité Soleil; mając na uwadze, że większość ofiar nie była bezpośrednio zaangażowana w działalność gangów, lecz była bezpośrednim celem ataków ze strony członków gangów; mając na uwadze, że wielokrotnie dochodziło do popełnianych przez gangi powtarzających się gwałtów na kobietach i dziewczętach, co potwierdza systematyczne stosowanie przemocy ze względu na płeć; mając na uwadze, że według sprawozdania haitańskiej Krajowej Sieci ds. Obrony Praw Człowieka z sierpnia 2022 r. dziesiątki kobiet i dziewcząt padły ofiarą kampanii masowych gwałtów dokonywanych przez gangi w Port-au-Prince;
- E. mając na uwadze, że 10 czerwca 2022 r. gangi przejęły kontrolę nad Pałacem Sprawiedliwości; mając na uwadze, że Pałac Sprawiedliwości w dużej mierze nie działa od 2018 r. z uwagi na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa, co utrudnia dostęp do wymiaru sprawiedliwości w kraju; mając na uwadze, że skradziono lub zniszczono akta zawierające krytyczne dowody dotyczące wielokrotnych masakr popełnionych przez gangi od 2018 r. i nie ma możliwości odzyskania tych akt;
- F. mając na uwadze, że bardzo niestabilna sytuacja w zakresie bezpieczeństwa na Haiti zagraża decydującym operacjom humanitarnym, na które liczą osoby znajdujące się w trudnej sytuacji; mając na uwadze, że całkowita i trwająca od 2021 r. blokada drogi prowadzącej do południowego półwyspu odizolowała 3,8 mln osób mieszkających w południowych departamentach Port-au-Prince; mając na uwadze, że sytuacja ta uniemożliwia agencjom ONZ i organizacjom humanitarnym udzielanie pomocy ludności na tych obszarach, podczas gdy ONZ szacuje, iż potrzebuje jej 1,1 mln osób;
- G. mając na uwadze, że gangi celowo obierają za cel i rabują zapasy pomocy żywnościowej, w tym 15 września 2022 r., kiedy splądrowano magazyn Światowego Programu Żywnościowego w Gonaïves, w którym przechowywano 1 400 ton metrycznych żywności przeznaczonych na wyżywienie prawie 100 000 uczniów i rodzin znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji; mając na uwadze, że w 2022 r. ONZ i inne organizacje pozarządowe straciły dostawy o wartości co najmniej 6 mln USD, które mogły pomóc ponad 410 000 osób;
- H. mając na uwadze, że według Światowego Programu Żywnościowego 4,4 mln Haitańczyków, czyli ponad jedna trzecia ludności, doświadcza braku bezpieczeństwa żywnościowego, a 217 000 dzieci cierpi z powodu umiarkowanego lub poważnego niedożywienia; mając na uwadze, że Haiti jest szczególnie narażone na wstrząsy na światowym rynku żywności i paliw, gdyż importuje 70 % zbóż; mając na uwadze, że w wyniku wojny prowadzonej przez Rosję w Ukrainie Haiti już teraz odnotowuje inflację w wysokości 26 %, co utrudnia rodzinom zaopatrywanie się w żywność i inne niezbędne produkty lub sprzedaż plonów na rynkach lokalnych;
- I. mając na uwadze, że przemoc jest skierowana zwłaszcza przeciwko dziennikarzom; mając na uwadze, że 11 września 2022 r. w Cité Soleil zastrzelono dwóch dziennikarzy, Taysona Latigue'a i Frantzsa Charlesa, a ich ciała następnie spalono;

Czwartek, 6 października 2022 r.

- J. mając na uwadze, że w związku z szybkim pogarszaniem się sytuacji w zakresie praw człowieka i sytuacji humanitarnej Haitańczycy ubiegający się o azyl mają ograniczony dostęp do ochrony międzynarodowej i są narażeni na szereg naruszeń praw człowieka w krajach przyjmujących, w tym na zatrzymanie, bezprawne zawrócenia i wymuszenia; mając na uwadze, że według danych Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji w okresie od 1 stycznia do 26 lutego 2022 r. 25 765 osób zostało wydalonych lub deportowanych z powrotem na Haiti z krajów sąsiednich; mając na uwadze, że kilka organizacji pozarządowych ostrzega, iż haitańscy azylanci są poddawani arbitralnemu zatrzymaniu oraz dyskryminującemu i upokarzającemu traktowaniu; mając na uwadze, że deportacja i powrót haitańskich migrantów przyczynia się do pogorszenia sytuacji humanitarnej w tym kraju;
- K. mając na uwadze, że z powodu pogarszającego się stanu bezpieczeństwa, sytuacji gospodarczej i społecznej rząd Haiti podjął decyzję o przesunięciu rozpoczęcia roku szkolnego z 5 września na 3 października 2022 r., przy czym nowy rok szkolny wciąż stoi pod znakiem zapytania; mając na uwadze, że według Funduszu Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci (UNICEF) pół miliona dzieci w Port-au-Prince nie uczęszcza do szkoły, a 1 700 szkół w stolicy musiało zostać zamkniętych; mając na uwadze, że około połowa Haitańczyków w wieku 15 lat i więcej jest analfabetami, system szkolnictwa w tym kraju jest bardzo nierówny, jakość dostępnej edukacji jest niska, a wysokie opłaty za naukę wykluczają większość dzieci z rodzin o niskich dochodach;
- L. mając na uwadze, że najbardziej narażone społeczności kraju stoją w obliczu dramatycznych powodzi i erozji gleby spowodowanej poważnym wylesieniem, co prowadzi do zmniejszenia wydajności rolnictwa; mając na uwadze, że ponad jedna trzecia ludności nie ma dostępu do czystej wody, a dwie trzecie ma ograniczone usługi sanitarne lub nie ma ich wcale; mając na uwadze, że ponad połowa ludności żyje poniżej progu ubóstwa, a wiele osób polega na produkcji rolnej na własne potrzeby; mając na uwadze, że kraj ten jest silnie uzależniony od dochodów zewnętrznych; mając na uwadze, że – zgodnie z globalnym indeksem ryzyka klimatycznego z 2021 r. – Haiti należy do krajów najbardziej dotkniętych zagrożeniami klimatycznymi w ciągu ostatnich 20 lat;
- M. mając na uwadze, że kontekst bezpieczeństwa silnie wpływa na cele zaangażowania UE w sprawy Haiti, w tym na realizację programu rozwoju skupiającego się na trwałych i transformacyjnych rezultatach w takich kwestiach jak edukacja i bezpieczeństwo żywnościowe, a także na wysiłki Komisji w zakresie ochrony ludności i pomocy humanitarnej;
- N. mając na uwadze, że na Haiti wciąż praktykuje się system „restavek” – współczesną formę niewolnictwa; mając na uwadze, że w ramach tego systemu dzieci z niezamożnych domów – w większości dziewczynki – są wysyłane przez swoich rodziców, aby żyły i pracowały u rodzin miejskich lub podmiejskich; mając na uwadze, że dzieci te mogą później stać się ofiarami przestępczości ulicznej lub handlu usługami seksualnymi za sprawą przestępczych gangów;
- O. mając na uwadze, że plan pomocy humanitarnej ONZ dla Haiti, opiewający na kwotę 373 mln USD, został sfinansowany jedynie w 14 %; mając na uwadze, że według ONZ liczba osób potrzebujących pomocy humanitarnej jest szacowana na około 1,5 miliona;
- P. mając na uwadze, że Haiti jest sygnatariuszem Umowy z Kotonu, której art. 96 stanowi, że poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności jest zasadniczym elementem współpracy krajów Afryki, Karaibów i Pacyfiku z UE;
1. stanowczo potępia akty przemocy i zniszczenia dokonywane przez gangi na Haiti oraz ubolewa nad grabieżą żywności i dostaw pomocy oraz nad atakami na pracowników organizacji humanitarnych; potępia w szczególności akty przemocy dokonane w dzielnicy Cité Soleil w Port-au-Prince w lipcu 2022 r. oraz trwającą przemoc, która pozbawia obywateli ich podstawowych praw; stanowczo potępia seksualne ataki gangów na kobiety i dziewczęta oraz wykorzystywanie nieletnich w działalności gangów; przypomina, że kobiety i dziewczęta wymagają szczególnej uwagi i pomocy w zakresie dostępu do opieki zdrowotnej i ochrony przed przemocą seksualną;
 2. podkreśla potrzebę zapewnienia przez władze Haiti lepszego zarządzania na wszystkich szczeblach państwa i społeczeństwa, w tym walki z korupcją; podkreśla kluczowe znaczenie sprawnego i wiarygodnego sądownictwa; przypomina, że władze Haiti muszą zająć się podstawowymi przyczynami przemocy gangów, w tym poprzez reformę systemu sądownictwa i pociągnięcie winnych do odpowiedzialności w uczciwych procesach; podkreśla, że odpowiedzialność jest pilną kwestią, i zwraca uwagę na istotność odpowiedniego wsparcia i zadośćuczynienia dla ofiar oraz na znaczenie długotrwałego pokoju i stabilności; popiera oświadczenie specjalnej przedstawiciel Helen La Lime, złożone na sesji Rady Bezpieczeństwa ONZ 16 czerwca 2022 r. w sprawie Zintegrowanego Biura ONZ na Haiti, w którym nakreśliła ona sposoby poprawy sytuacji w zakresie bezpieczeństwa;
 3. opowiada się za podejściem do problemu gangów opartym na egzekwowaniu prawa poprzez usprawnione postępowanie z nielegalną bronią, połączone z projektami społeczno-gospodarczymi i działaniami reintegracyjnymi w celu stworzenia miejsc pracy i dochodów w dzielnicach najbardziej dotkniętych przemocą gangów; stanowczo nalega, by władze Haiti postawiły odpowiedzialnych przed sądem w uczciwych procesach, i przypomina, że funkcjonariusze organów

Czwartek, 6 października 2022 r.

ścigania muszą przestrzegać międzynarodowych norm i standardów dotyczących użycia siły podczas protestów; przypomina o konstytucyjnym prawie do pokojowych demonstracji; podkreśla potrzebę zajęcia się przez rząd Haiti wszystkimi możliwymi wymiarami przemocy gangów, w tym poprzez programy społeczne, zdrowotne i edukacyjne, poprawę zaopatrzenia w wodę i warunków sanitarnych oraz działania związane z usuwaniem skutków katastrof i odbudową;

4. żąda natychmiastowego położenia kresu przemocy i działalności przestępczej gangów; wzywa UE i jej państwa członkowskie do podjęcia odpowiednich środków, w tym zamrożenia aktywów i zakazu podróżowania, za pośrednictwem globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka, przeciwko osobom zaangażowanym w przemoc gangów, działalność przestępczą lub naruszanie praw człowieka, w tym korupcję, lub wspierającym takie działania;

5. podkreśla znaczenie głównych podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, w tym kościołów, związków zawodowych, organizacji młodzieżowych i organizacji praw człowieka, ruchów chłopskich i kobiecych oraz organizacji pozarządowych; wzywa do przywrócenia władzy i legitymacji instytucji publicznych, odbudowy zaufania ludności, położenia kresu bezkarności oraz zorganizowania po dwóch latach wolnych i przejrzystych wyborów;

6. wzywa wszystkie zainteresowane strony na Haiti do znalezienia trwałego, terminowego i powszechnie akceptowanego rozwiązania obecnego impasu politycznego, aby umożliwić przeprowadzenie inkluzywnych, pokojowych, wolnych, sprawiedliwych i przejrzystych wyborów parlamentarnych i prezydenckich, zgodnie z uznanymi standardami międzynarodowymi, gdy tylko pozwolą na to warunki bezpieczeństwa i przygotowania logistyczne; podkreśla, że musi to być inicjatywa Haitańczyków, z pełnym i równym udziałem kobiet, osób młodych, społeczeństwa obywatelskiego i innych zainteresowanych stron, aby przywrócić władzę osobom wybranym w wolnych wyborach przez naród haitański, przywrócić instytucje demokratyczne i wdrożyć środki pozwalające odpowiedzieć na wyzwania gospodarcze i społeczne;

7. wyraża poważne zaniepokojenie sytuacją Haitańczyków ubiegających się o azyl w krajach przyjmujących, do których uciekli; wzywa władze krajów przyjmujących do zaprzestania wszelkich wydaleń i deportacji na Haiti w związku z trwającym tam kryzysem w zakresie praw człowieka i kryzysem humanitarnym, do pilnego zapewnienia Haitańczykom dostępu do ochrony bez dyskryminacji oraz do sprawiedliwej oceny statusu uchodźcy zgodnie z Konwencją ONZ dotyczącą statusu uchodźców i Deklaracją z Kartageny w sprawie uchodźców;

8. wzywa kraje przyjmujące Haitańczyków ubiegających się o azyl do przestrzegania kryteriów określonych w międzynarodowych konwencjach dotyczących azylu i powrotów; przypomina, że powroty na Haiti są wyjątkowo niebezpieczne i będą stanowić zagrożenie dla życia dopóty, dopóki warunki bezpieczeństwa na Haiti nie ulegną poprawie;

9. zachęca Komisję i państwa członkowskie UE do kontynuowania ścisłej współpracy z Zintegrowanym Biurem ONZ na Haiti, zespołem krajowym ONZ na Haiti, organizacjami regionalnymi i międzynarodowymi instytucjami finansowymi, aby pomóc Haiti w przyjęciu odpowiedzialności za osiągnięcie długoterminowej stabilności, zrównoważonego rozwoju i samowystarczalności gospodarczej;

10. zachęca państwa członkowskie, międzynarodowe instytucje finansowe i inne podmioty do zwiększenia wpłat na koszyk funduszy na rzecz pomocy w zakresie bezpieczeństwa dla Haiti w celu wsparcia skoordynowanej pomocy międzynarodowej; wzywa UE i jej państwa członkowskie do dalszego budowania potencjału, pomocy technicznej i szkoleń dla krajowych organów celnych i kontroli granicznej oraz innych właściwych organów;

11. pilnie wzywa władze Haiti i społeczność międzynarodową do wspierania programów mających na celu eliminację ubóstwa oraz zapewnienie nauki w szkołach i dostępu do usług społecznych, zwłaszcza w odległych rejonach kraju;

12. z zadowoleniem przyjmuje przeznaczenie przez UE kwoty 17 mln EUR na wsparcie najbardziej potrzebujących na Haiti i w innych krajach Karaibów; wzywa Komisję do dalszego nadawania priorytetu pomocy humanitarnej dla Haiti oraz do zapewnienia, że dostarczanie pomocy humanitarnej dla Haiti będzie skutecznie powiązane ze strategią rozwoju tego kraju i że będzie przynosić bezpośrednie korzyści potrzebującej ludności;

13. nalega, aby w obliczu poważnego kryzysu żywnościowego zwrócić szczególną uwagę na nadzwyczajną pomoc żywnościową, dając pierwszeństwo zakupowi żywności lokalnej, tak aby pomoc ta nie przyczyniała się do eliminacji drobnych rolników w kraju i zrównoważonych lokalnych metod uprawy;

14. zwraca się do Komisji o systematyczne gwarantowanie, że cała pomoc, w tym pomoc humanitarna, jest skutecznie monitorowana, aby zapewnić, że będzie ona wykorzystywana na konkretne projekty, na które jest przeznaczona; ponawia swój wniosek, zawarty w rezolucji z dnia 20 maja 2021 r., a który nie został jeszcze zrealizowany, o przeprowadzenie przez Europejski Trybunał Obrachunkowy kontroli i sporządzenie sprawozdania na temat sposobu wydatkowania funduszy UE na Haiti; wzywa do przeprowadzenia dochodzenia w sprawie przejrzystości i skuteczności sieci dystrybucji pomocy;

Czwartek, 6 października 2022 r.

15. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządowi i parlamentowi państw członkowskich, Specjalnemu Przedstawicielowi UE ds. Praw Człowieka, Wysokiemu Komisarzowi NZ ds. Praw Człowieka, sekretarzowi generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, Organizacji Państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku, jej Radzie Ministrów i Wspólnemu Zgromadzeniu Parlamentarnemu z UE, instytucjom CARIFORUM oraz rządowi i parlamentowi Haiti.
